

Egy tízéves megyei közművelődési tájékoztatóról

A *Könyvtáros* ez évi első számában a könyvtári híradók szerkesztőinek tatabányai tanácskozásáról olvashattunk részletes beszámolót. Örömmel vettük ezt, főleg azért, mert azoknak a véleményét is megismertük, akik korábban nem vettek részt a *Tóvári Judit* által indított vitában (*Könyvtáros* 1983/2. sz.). Így a tanácskozás anyagának közzététele révén még jobban feltárulnak a hálózati híradók gondjai, problémái. *Gerő Gyula* és *Tóth Dezső* párbeszédében pedig egy már addig is izgalmasnak és időszzerűnek számító téma, az úgynevezett „integrált” művelődési híradók helyzete került előtérbe a Veszprém megyei *Horizont* példáján.

A *Horizont* valóban közművelődési tájékoztatóként indult 1973-ban a megyei művelődésügy vezetőinek, irányítóinak döntése alapján.

Egyetértek *Gerő Gyula* főszerkesztővel, hogy az ilyen típusú periodikum nem vállalhatja a megyei könyvtári hálózatok ügyének feltérképezését teljes mélységében, hogy „együtt láttassa a könyvtárügy eredményeit és szorító gondjait, a megoldandó feladatokat, valamint a munka kérdőjeleit.”

A rendszeresen megjelenő *Horizont* tizenegyedik éve tájékoztat a megye művelődési életének, a könyvtárügynek is, legfontosabb eredményeiről és gondjairól. Elődei meglehetősen sikertelen próbálkozások voltak: a *Veszprémi Könyvtáros*, a megyei könyvtár híradója 1960 októberében indult, és mindössze az első szám jelent meg belőle. A hatvanas évek elején ugyanis a megyei híradókkal szemben a járásiak kerültek előtérbe, kaptak nagyobb könyvtárpolitikai hangsúlyt. Így éltek meg csaknem másfél évtizedet a megyeinél sokkal erőteljesebb járási kiadványok, némelyik, például a *Tapolcai Könyvtáros* (1961—1973) és a *Pápai Könyvtáros* (1961—1969, 1970, 1973) egészen a *Horizont* megszületéséig megjelent. A megyei híradó csak 1969-től indult újra, *Híradó* címmel, alcímében *A Veszprém megyei Könyvtárak Együttműködési Tanácsának tájé-*

koztatója megjelöléssel. A beköszöntő cikk szerint szerkesztői ezt a kiadványt félévenként szándékoztak megjelentetni körlevélként. 1969-ben egy, 1970-ben ugyancsak egy száma látott napvilágot.

A könyvtáriak mellett volt népművelési tájékoztatója is a megyének *Veszprém megyei Népművelés* címmel (1959—60, 1969—1972) a Veszprém megyei Népművelési Tanácsadó kiadásában. Ezek helyett a rendszertelenül megjelenő kiadványok helyett indult 1973-ban a *Horizont* a Veszprém megyei Tanács VB művelődésügyi osztályának kiadásában azzal a céllal, hogy „a megyei közművelődési élet színes, eleven, valóságot adó tükré” legyen, s egyaránt szóljon az intézményekben dolgozókhoz, valamint a „különböző szintű irányító apparátusokban dolgozó szakemberekhez, vezetőkhöz”. A beköszöntőben a lap feladatát így fogalmazta meg a művelődésügyi osztály vezetője: „Lapunk legfontosabb feladatának azt tartom, hogy ... közös tennivalóink megvalósítását kísérje figyelemmel, s népszerűsítse a különféle szervek, intézmények odaadó, eredményes munkáját, emelje ki a jó és követendő példákat, bírálja, tegye szóvá a szervezetlenséget, a mulasztásokat, a hanyagságot, segítse, hogy a helyes elveket, célkitűzéseket a gyakorlatban kölcsönösen jól értelmezzük és valósítsuk meg.”

Tehát a lap létrehozása, fenntartása az egységes közművelődési szemlélet jegyében történt, s célja a különféle közművelődési hálózatok tájékoztatása egymás munkájáról. E feladat vállalásával és teljesítésével a *Horizont* tíz évig egyedül állt az országban a megyei kiadványok között. Az eltelt évek alatt — bár a szerkesztő és szerkesztő bizottság többször is változott — az alaptörekvésnek megfelelően témában és színvonalban változatos, a megye közművelődési életének valamennyi területét érintő közlemények jelentek meg a lapban. Egyaránt foglalkozott a különféle könyvtárak, a művelődési

házak, a színház és mozik, a múzeumok, az iskolák és az úttörőházak munkájával, a munkahelyi művelődéssel, a helytörténeti, helyismereti munkával.

Az 1982-ig megjelent 36 számban — 1975—1976-ban az évi négy helyett csak egy, illetve két szám jelent meg — összesen 636 közlemény látott napvilágot. Közülük 535 tanulmány, cikk, híresszeállítás, bibliográfia, filmográfia, 101 pedig könyvismertetés.

A cikkeknek csaknem 50 százaléka foglalkozik a könyvtárakkal, leginkább a közművelődési könyvtárakkal. Témájuk egy-egy könyvtár, illetve jól vagy kevésbé jól sikerült rendezvényének, rendezvénysorozatának bemutatása, továbbá valamely hasznos ötlet, újítás, javaslat, külföldi tanulmányút, tapasztalatcsere ismertetése. Ezeket kívül a Horizont gyakran értékes tanulmányokat is közöl a könyvtári munka egy-egy részterületéről. Csak néhányat említve: *Helyismereti munka a nagyobb közművelődési könyvtárakban* (Onika Olga 1979/2.), *A körzeti könyvtárak eredményei és problémái megyénkben, 1963—1973* (Kertész Károly 1974/2. sz.), *A Veszprém megyei községi könyvtárak tárgyi és személyi ellátottsága* (Kovács Emil—Tilhof Endre 1982/3.). Olvashatók a lapban könyvtár- és nyomdatörténeti, olvasásszociológiai tanulmányok, illetve időszzerű kérdésekről — központi könyvellátás, hangtárak stb. — szóló cikkek is.

Viszonylag kevesebb számú közlemény foglalkozik a nem közművelődési könyvtárakkal. Iskolai könyvtárakkal, olvasóvá neveléssel összesen 9, a megye tudományos és szakkönyvtáraival 4, műemléki könyvtárával 1, szakszervezeti könyvtárakkal 2 cikk foglalkozott a tíz év alatt. (Bár megemlíthetjük, hogy az iskolai könyvtárakról a *Magyar Pedagógiai Híradó*ban is olvashatók közlemények.) A könyvtári tárgyú közlemények belső arányai — más megyékhez hasonlóan — a tanácsi könyvtárügy javára tolódtak el, s ez a tanácsi könyvtárak nagyobb számával is magyarázható. Az viszont egésztelen, hogy például az iskolai könyvtárakról és a 18 éven aluli fiatalok könyvtári ellátásáról szóló kevés számú cikk egy részét sem az iskolai könyvtárosok írták, hanem más könyvtárak munkatársai.

A szerzők tekintetében is a könyvtári híradókéhoz hasonló a helyzetünk, vagyis a Horizontban szintén főképpen azok publikálnak, akiknek írásai, tanulmányai más szaklapokban is olvashatók. Bár ritkábban, találkozni lehet fiatalok nevével is, akiknek kicsit „nevelőjük”

a megyei közművelődési lap. Az utóbbi öt évben öröndetesen gyarapodott a helytörténeti, üzemtörténeti írásk száma a lapban. Ez a szerkesztői törekvés — 1977-től dr. Tóth Dezső szerkeszti a lapot — több okból is dicséretes: egyrészt a *Veszprém megyei honismereti tanulmányok* című kiadvány évente mindössze egyszer jelenik meg, emiatt a helytörténeti kutatóknak, gyűjtőknek elég kevés a publikációs lehetőségük, másrészt a könyvtárak helytörténeti, helyismereti kutató munkájához is segítséget nyújt a Horizont. Az 1982-es év utolsó számától kezdve a *Mit írnak megyénkről?* című helytörténeti bibliográfia (összeállítója a megyei könyvtár állománygyarapítási osztálya Onika Olga vezetésével) is a Horizont mellékleteként jelenik meg 30—40 oldal terjedelemben. Ezt a bibliográfiát addig a megyei napilap, a *Napló* közölte, ami kétségtelenül nagyobb nyilvánosságot teremtett számára, hiszen a Horizont, jóllehet már postai terjesztésben is kapható, csak 800 példányban jelenik meg. A kutató számára azonban összehasonlíthatatlanul előnyösebb az évi négy számban összegyűjtött anyag áttekintése, mint a napilaphavi 2—3 számában való keresgélés.

A Horizont minden számban közölt olyan, 40—50 tételes bibliográfiai összeállítást is, amely az időszzerű közművelődési cikkekre hívja fel a figyelmet. Könyvismertetéseiben szintén az aktualitás szempontja az elsődleges: recenziós rovatában vagy új szakmai kiadványról vagy megyei helytörténeti művekről tájékoztat. Híreket az utóbbi időben a Horizont nem közöl.

A lap képanyagát egyrészt ex librisek (talán a *Könyvtáros* mintájára), másrészt a megyei képzőművészeti kiállítások műalkotásairól és a különféle intézmények rendezvényeiről készült fényképfelvételek alkotják.

A tematikus számok a megye közművelődési életének egy-egy területéről a legértékesebb és legérdekesebb írásokat gyűjtik össze. Eddig két könyvtári szám jelent meg, illetve egy-egy szám a múzeumi kutatásokról, a közművelődés és a közoktatás kapcsolatáról, továbbá a családi és a társadalmi ünnepekről. A legfrissebb a megyében élő írók, költők, képzőművészek munkáiból ad válogatást.

Az elmúlt évtizedben megjelent közlemények repertorizálása megtörtént (jelenleg kéziratban van), 1983-tól pedig éves mutatók segítik a tájékozódást a megjelent anyagban.

Kolozs Barnabásné

Könyvtárvatások. Június 6-án a művelődési kormányzat képviselőinek, Csongrád megye és Szeged város párt- és tanácsi vezetőinek jelenlétében és több száz szegedi könyvbarát részvételével, szép ünnepség keretében felavatták a szegedi Dóm téren a Somogyi Könyvtár és a Csongrád megyei Levéltár részére emelt új épületet. Az ünnepség a százéves könyvtár alapítóját, *Somogyi Károly* esztergomi kanonokot ábrázoló, az épület előtt felállított mellszobornak, *Kalmár Márton* alkotásának felavatásával kezdődött, majd a könyvtárban *Aczél György*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára mondott nagyhatású, művelődéspolitikai jelentőségű intézmény-avató beszédet (szövege teljes terjedelemben megjelent a Népszabadság június 9-i, szombati számában), ezután pedig átadta a Somogyi Könyvtárnak az Elnöki Tanács által az alapítási évforduló alkalmából adományozott kitüntetést, a *Munka Vörös Zászló Érdemrendet*. Az új könyvtárpépület létrehozásában és betelepítésében végzett kiváló munkájukért az építők és a könyvtár munkatársai közül sokan kaptak kitüntetést. *Tóth Bélát*, a könyvtár igazgatóját a *Munka Érdemrend* arany fokozatával tüntette ki az Elnöki Tanács. A 6500 négyzetméter alapterületű könyvtár jelenleg az ország legnagyobb közművelődési könyvtára, megépítésével újabb léptékváltás történt e könyvtár típus nagyságrendjében. Ismertetésére a *Könyvtáros* külön cikket szán, tekintetbe véve azt is, hogy a Somogyi Könyvtár a közelmúltban tudományos könyvtári rangot kapott. — A szegedi könyvtárvatás némileg elvonta a figyelmet egy másik fontos avatóünnepségről — amely szintén június 6-án zajlott le —, a **Ceglédi Városi Könyvtár bibliobuszának** ünnepélyes átadásáról. Az Ikarus székesfehérvári gyáregysége által készített, zárt oldalfalú buszt az Országos Könyvtárügyi Tanács ajánlotta Pest megyének, amely a saját támogatásával is hozzájárult ahhoz, hogy Cegléden megfelelő bázisa alakuljon ki a mozgókönyvtárnak. A megye a közeljövőben

még két buszt kíván Ceglédre telepíteni, részben a zavartalan működés érdekében, részben azért, hogy a mozgókönyvtár hatókörét kiterjeszthessék a környező tágabb vidék településeire is. A busz indulását a megyei és a városi tanács munkatársai, valamint a könyvtárosok mintaszerűen készítették elő, ezért működése remélhetőleg modell-értékű lesz, tapasztalatairól a későbbiekben a *Könyvtáros* részletesen tájékoztatni kívánja a szakmai közvéleményt. — Jún. 26-án *Vanek Bélának*, az ÉDOSZ titkáranak avatóbeszédével átadták rendeltetésének az **Élelmezézipari Dolgozók Szakszervezetének Központi Könyvtárát**. Az Akácfa u. 54—56. sz. épületben 6 millió forint felhasználásával kialakított új könyvtár két szinten, 450 négyzetméter alapterületen helyezkedik el, és 110 ezer kötetén kívül 60-féle lappal, valamint a zenei, irodalmi és nyelvi lemezeket tartalmazó hangtárral is várja az olvasókat. Telefonszáma 220-832.

A munkásfiatalok vers- és prózamondó táborat az idén már a negyedik alkalommal szervezték meg Heves megyében. Az SZMT Központi Könyvtára, a megyei könyvtár, a megyei művelődési központ és a KISZ Heves megyei Bizottsága által szervezett és a gyöngyösi szakszervezeti iskolában megrendezett tábor foglalkozásain a megye négy szakmunkásképző intézetéből, illetve vállalataitól és intézményeiből érkezett mintegy harminc fiatal vett részt.

A programok középpontjában a magyar népmese és népballada állt. Az ötnapos együttlét alkalmat adott arra is, hogy a fiatalok felkészülhessenek az áprilisi *költészet napi* versenyek hasonló műfajú vetélkedőire. A tábor vendége volt *Montágh Imre*, a Színház- és Filmművészeti Főiskola beszédtechnikai tanára, *Havas Judit* előadóművész, *Rigó Béla*, a Móra Kiadó szerkesztője, *Trojan Marian József* grafikusművész, több főiskolai tanár, valamint könyvtáros, és a rendezvényeken fellépett az egri *Kaloda* népzenei együttes is. Az

SZMT Központi Könyvtára — e táborok fő szervezője — azt tervezi, hogy a jövő évi, ötödik rendezés tábora egy-két napra meghív minden eddigi résztvevőt. (B. I.)

Pelejti Tibornak, aki harminc évet dolgozott a könyvtárügyben és 1959-től volt az Országos Széchényi Könyvtár, Könyvtártudományi és Módszertani Központ munkatársa, 1976-tól pedig osztályvezetője, nyugállományba vonulása alkalmából a Munka Érdemrend ezüst fokozatát adományozta az Elnöki Tanács. Az OSZK KMK szervezési és propagandaosztályának új vezetője 1983. november 1-től *dr. Arató Antal*. — 44 évi szolgálat után — amelyből húsz évet a Kaposvári Megyei Könyvtárban töltött —, június elsején nyugállományba vonult **Visnyei József**, a könyvtár könyvkötészetének vezetője; ebből az alkalmából a Munka Érdemrend bronz fokozatával tüntette ki az Elnöki Tanács.

Júniusi értekezleti naptár:

15. Az Országos Könyvtárügyi Tanács elnökségének ülése a Művelődési Minisztériumban; 19—20. A szakszervezeti központi könyvtárak igazgatóinak országos tanácskozása Kecskeméten; 26—27. Az Egyetemi Könyvtárigazgatók Tanácsának ülése a Debreceni Egyetemi Könyvtárban számítógépes együttműködési és egyéb időszaki hálózati kérdésekről; 28—29. A Könyvtárosegység műszaki szekciójának összejövetele a Keszthelyi Agrártudományi Egyetemen.

Könyvtára berendezéséhez ajánljuk

**MERABONA
és
TÉKA
típusú bútorainkat,
melyek
IRINGÓ
alvázra szerelve
tömörraktárak
berendezésére is
alkalmasak**

Gyártja: MEZŐGÉPIPARI

SZÖVETKEZETI

KÖZÖS VÁLLALAT, SZANY

Felvilágosítás, berendezési tervek, árajánlat készítése:

CAVALLONI GYÖNGYI

Budapest XI., Szakasits Á. u. 32/a. X. 95. 1119

Telefonüzenet: 663-226